

Roofvogelvervolging in Noord-Brabant in 1995

Hans van Lieshout

Met een netwerk van 87 contactpersonen, verdeeld over 33 vogelwerkgroepen, tracht het Steunpunt Brabant zo'n volledig mogelijk beeld te krijgen van de roofvogelvervolging in Noord-Brabant. Ook de Politie, AID, Koninklijke Marechaussee en het ID-DLO worden er bij betrokken om zo breed mogelijk te zijn geïnformeerd. De meeste contactpersonen wonen in centraal en oostelijk Noord-Brabant; in westelijk Noord-Brabant is de vertegenwoordiging nog gering.

Meldingen

In Tabel 1 staan de aangiftes vermeld. In gevallen waarbij er eieren of jongen uit het nesten geroofd werden, is voor de telling één vogel gerekend. Dit is gedaan om een uniforme registratie te krijgen. In lang niet alle gevallen is het namelijk bekend hoeveel eieren of juvenielen er uitgehaald zijn.

Tabel 1. Vervolgingsstatus van dode roofvogels en uilen in Noord-Brabant in 1995. *Persecution status of dead birds of prey and owls in the province of Noord-Brabant in 1995.*

Soort <i>Species</i>	Zeker <i>Confirmed</i>	Waarschijnlijk <i>Probable</i>	Geen <i>None</i>	Onbekend* <i>Unknown</i>
Bruine Kiekendief <i>C. aeruginosus</i>	-	-	1	-
Havik <i>Accipiter gentilis</i>	11	-	2	1
Sperwer <i>A. nisus</i>	1	-	-	3
Buizerd <i>Buteo buteo</i>	20	10	1	10
Torenvalk <i>Falco tinnunculus</i>	6	-	-	2
Kerkuil <i>Tyto alba</i>	-	-	-	3
Steenuil <i>Athene noctua</i>	4	-	1	-
Ransuil <i>Asio otus</i>	1	-	-	-
Bosuil <i>Strix aluco</i>	2	-	-	1
Onbekend/ <i>Unknown</i>	1	-	-	-
Totaal/<i>Total</i>	46	10	5	20

* inclusief 6 vogels van 1 zaak die nog in onderzoek is/including 6 birds which are being investigated.

Het uithalen en verstoren van nesten is vaak pas vast te stellen als nesten intensief in de gaten worden gehouden en zelfs dan is het nog moeilijk om kwade opzet te bewijzen. Om voor de toekomst meer zicht te krijgen op de gebieden waar verstoring voorkomt, is het belangrijk dat elke verstoring wordt gemeld. In één geval werd, in samenwerking met politie en jachtopzichters, onder gebruikmaking van technische apparatuur getracht een valkenier op heterdaad te betrappen bij het uithalen van eieren van een Havik. Helaas werd de actie te laat gestart.

In Tabel 2 staan de doodsoorzaken per soort vermeld. Daarenboven werd nog een schedel van een onbekende roofvogelsoort in een ekstervangkooi aangetroffen. Onder de uilen waren 2 Bosuilen en 1 Ransuil illegaal voorhanden, vielen 3 Steenuilen ten offer aan

vervolging en 1 Steenuil aan verkeer. Ten tijde van het schrijven van dit verslag waren 1 Buizerd, 3 Kerkuilen en een Bosuil nog in onderzoek.

Tabel 2. Doods- en mislukkingsoorzaken van roofvogels in Noord-Brabant in 1995. *Causes of death and nesting failure of raptors in the province of Noord-Brabant in 1995.*

Oorzaak Cause	Br. Kiek C.aer	Havik A. gen	Sperwer A. nis	Buizerd B. but	Torenvalk F. tin	Totaal Total
Opzettelijk/Deliberately killed						
Vergiftigd/Poisoned	0	0	0	9*	0	9
Waarschijnlijk vergiftigd/Probably poisoned	0	0	0	9	0	9
Geschoten/Shot	0	1	7	0	1	9
Klem/Pole trap	0	0	0	2	0	2
Eieren uitgehaald/Eggs taken	0	1	0	0	0	1
Jongen uitgehaald/Young taken	0	3	0	0	2	5
Nestverstoring/Nest disturbed	0	3	0	0	0	3
Overige vervolging/Other persecution	0	0	1	1	0	2
Niet opzettelijk/Unintentionally killed						
Raamslachtoffer/Window casualty	0	0	0	1	0	1
Draadslachtoffer/Wire casualty	0	1	0	0	0	1
Natuurlijke dood/Natural death cause	1	2	0	0	0	3
Onbekend/Unknown	0	1	9	1	1	12
In onderzoek/No autopsy yet	0	0	2	0	0	2

* één Buizerd hersteld in asiël en weer losgelaten/a *Common Buzzard recovered and was released again.*

Volgens het ID-DLO werden in Noord-Brabant over de periode 1974 t/m 1994 108 gevallen van vergiftiging vastgesteld (5.4 per jaar). In 1995 werd er door het ID-DLO in 8 gevallen vastgesteld dat er sprake was van vergiftiging: 6x aldicarb en 2x carbofuran. Een belangrijke verandering ten opzichte van 1974-94 is het verminderde gebruik van parathion. In de periode 1974-94 werd 49 keer parathion gebruikt.

In centraal en oostelijk Noord-Brabant werden beduidend meer zaken gemeld en was vaker sprake van vervolging, wat deels een gevolg kan zijn van de hoeveelheid contactpersonen in deze streek. Uit de gegevens van het ID-DLO over de afgelopen 20 jaar blijkt echter ook dat vervolging in het oostelijk deel van Noord-Brabant vaker voorkomt dan in het westelijk deel. Vermoedelijk heeft dat vooral te maken met het landschap en de daarin passende roofvogelsoorten. Hoe verder je in het westelijk deel van Noord-Brabant komt hoe kaler en vlakker het landschap wordt (dus ook minder roofvogels).

De meest in het oog lopende zaak van het afgelopen jaar is ongetwijfeld de melding van 13 dode roofvogels in de Staartjesche Peel in de gemeente St. Anthonis op 6 februari. Het heeft veel moeite gekost om de politie zover te krijgen alle vogels voor sectie naar het ID-DLO te sturen. Zelfs de officier van justitie kon er slechts met moeite van overtuigd worden dat dit belangrijk was. Na de sectie was er alle reden voor toxicologisch onderzoek. Dit onderzoek is door de AID aangevraagd en betaald omdat de politie weigerde de kosten voor haar rekening te nemen. Het is niet gelukt de dader te vinden. Om de zaak op te lossen is professioneler onderzoek nodig dan in dit geval werd ingesteld.

In Wanroij werden 3 Buizerds gevonden die bij een camping over het hekwerk waren gegooid. In de omgeving van Boxmeer zijn diverse nestkasten van Torenvalken en uilen vernield, kapotgeschoten, verstoord en uitgehaald.

Aan de Dunsedijk te Lage Mierde werden kort achter elkaar 2 dode Buizerds gevonden. Vanwege het ontbreken van prooiresten in de krop was toxicologisch onderzoek niet uitvoerbaar en werd de doodsoorzaak niet vastgesteld.

Aan de Emmerweg te Diessen werden 2 dode Buizerds gevonden, waarvan er één vergiftigd was met aldicarb. De tweede was niet geschikt voor onderzoek.

Op landgoed Valkenhorst in Leende werden 2 dode Buizerds en een Houtduif gevonden. De Buizerds waren met carbofuran vergiftigd.

In de Mortelen in Oirschot werden 2 nestbomen van Haviken omgezaagd. Gelukkig waren de juvenielen reeds zo groot dat ze niet gevangen werden. Ondanks het uitloven van een beloning van F 1000,- werd de verdachte niet opgespoord.

In Heeze (2x), Eindhoven (1x) en Oosterhout (2x) werden in totaal 8 roofvogels in beslag genomen omdat ze illegaal werden gehouden. In één geval ging het om een valkenier. In Boswachterij De Kempen, een gebied van 1500 ha, heeft Rob Vogel een broedvogelinventarisatie gedaan en vastgesteld dat er daar geen enkele Havik is uitgevlogen. In het grensgebied van Noord-Brabant met België, ten zuiden van Tilburg, zijn een zestal Haviken verstoord.

In Beugen werd een verzwakte Buizerd aangetroffen bij een dode Holenduif die met vergif was bewerkt. De Buizerd is in een asiel hersteld en losgelaten.

In de Rips, een gebied met een reputatie op het gebied van roofvogelvervolging, vindt kennelijk een kentering plaats. Er vlogen diverse Buizerds en Haviken uit maar er werd toch nog een Havik uitgehaald. Een andere Havik werd door boswerkzaamheden verstoord; voor de toekomst werden er met de eigenaar van het gebied afspraken gemaakt om herhaling te voorkomen.

In Haarsteeg werden 14 Roeken, 3 duiven en 1 Buizerd dood aangetroffen op ingezaaid bouwland. De doodsoorzaak van de vogels kon helaas niet worden vastgesteld.

Nabij Steenberg (Noord-Brabant) werden eind januari 3 Buizerds geschoten.

In westelijk Noord-Brabant werden minimaal 14 nesten van Bruine Kiekendieven in de gaten gehouden (zie Baselier & Donkers in deze Takkeling). In één geval bleken op een gegeven moment de 4 juvenielen verdwenen te zijn. Er waren geen sporen van predatie.

Met het opsommen van voornoemde gevallen ben ik lang niet compleet. De meest in het oog lopende gevallen zijn in het kort beschreven. Op 9 maart 1996 zal er tijdens de jaarlijkse Noordbrabantse bijeenkomst aan de contactpersonen een volledig jaarverslag worden uitgereikt. Hierin zullen ook historische gegevens van roofvogelvervolging in Noord-Brabant worden vermeld.

Summary: Raptor persecution in the province of Noord-Brabant in 1995

In the province of Noord-Brabant (5106 km²), cases of raptor persecution were collected and analysed. Many species of birds and prey and owls fell victim to persecution of one sort or another (Table 1 and 2). Poisoning (often with aldicarb or carbofuran) was apparently the most popular method, but many instances of nest disturbance were also registered. For example, in the Forestry De Kempen (1500 ha of woodland) not a single Goshawk fledged. Mass poisoning was recorded in the Staartjesche Peel (13 raptors).

Adres: Lange Bleek 1, 6029 RW Sterksel (040-2264847)